

การตั้งต้นและการกลับตัวแบบวัดวา สำหรับการแข่งขัน

การตั้งต้นบนแท่นกระโดด

ผู้ปฏิบัติจะต้องยืนที่ขอบแท่นด้านหน้า ให้ปลายเท้ากดที่ขอบให้มั่นคง เท้าห่างกัน ประมาณ 6-12 นิ้ว สายตามองไปตรงๆ ข้างหน้า เมื่อผู้ปล่อยตัวส่ง "เข้าที่" ให้โน้มตัวไป ข้างหน้า โดยการก้มจากเอว และงอเข่าลงเล็กน้อย แขนห้อยลงข้างล่างเกือบตรง ฝ่ามือไปข้างหลัง เงยหน้ายกศีรษะขึ้น สายตามองไปข้างหน้าไกลประมาณครึ่งหนึ่งของระยะ ยาว 25 เมตร ให้นำหนักตัวตกบนอุ้งเท้า คอยฟังสัญญาณปล่อยตัว

เมื่อสัญญาณเป็นปล่อยตัวดังขึ้น ผู้ว่ายเริ่มเคลื่อนไหว โดยการยกแขนกางขึ้น และเหวี่ยงไปข้างหน้า ศีรษะก้มลงเข่างอไปข้างหน้ามากขึ้น แขนเหยียดเกือบตึงในขณะที่เหวี่ยง เมื่อเหวี่ยงแขนขึ้นสูงสุด ผู้ว่ายจะเริ่มพุ่งตัวไปข้างหน้าด้วยการถีบเท้าสปริงออกหลังจะงอ แล้วเหวี่ยงแขนลงข้างล่าง แล้วพุ่งไปข้างหน้าพร้อมถีบเท้าออก หน้าเงย ตัวเหยียด แอน หลัง เมื่อจะลงน้ำให้ก้มหน้าเหยียดตัวตรง ให้ปล่อยนิ้วมือทั้งสองลงสู่น้ำก่อน

การกลับตัว

เมื่อว่ายมาระยะประมาณ 4-7 ฟุต จะถึงขอบสระให้ตั้งแขนครั้งสุดท้ายของแขน ข่ายไปข้างหลังขณะที่แขนขวายังตั้งอยู่ข้างหน้า ผู้ว่ายมองที่ขอบสระพร้อมที่จะหมุนตัว เมื่อแขนขวาตั้งไปข้างหลัง ให้ก้มศีรษะลง งอตัว คว่าฝ่ามือทั้งสองลง ขาทั้งสองชิดกัน เข่างอ ในจังหวะที่ติดต่อกันเมื่อเท้าเหวี่ยงไปทางขอบสระ เริ่มว่ายต่อไปใหม่

ตัวอย่างแผนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ

แผนการสอนที่ 1

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง อะไรคือเอ็ดส์

เวลา 3 คาบ

1. สาระสำคัญ

เอ็ดส์เป็นโรคร้าย อันตรายถึงชีวิต และยังไม่มียาการรักษาให้หายได้ แต่สามารถป้องกันได้

2. จุดประสงค์

2.1 จุดประสงค์ปลายทาง

1. มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องโรคเอ็ดส์ได้ถูกต้อง
2. มีสุขนิสัยที่ดี
3. สามารถควบคุมตนเอง โดยมีสติ และใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา

2.2 จุดประสงค์นำทาง

1. บอกความสำคัญที่ต้องเรียนรู้เรื่องโรคเอ็ดส์ได้
2. บอกความหมายของโรคเอ็ดส์ได้ถูกต้อง
3. บอกสาเหตุการติดเชื้อเอ็ดส์ได้
4. วิเคราะห์และสรุปข่าว เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับโรคเอ็ดส์ได้

3. เนื้อหา

1. สถานการณ์โรคเอ็ดส์
2. ความหมายของโรคเอ็ดส์
3. สาเหตุการติดโรคเอ็ดส์

4. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ชั้นตระหนักในปัญหา

1. นักเรียนนำเสนอภาพ ข่าว เกี่ยวกับโรคเอ็ดส์ แล้วร่วมกันสนทนาให้เห็นถึงความร้ายแรงของโรคเอ็ดส์

ขั้นคิดวิเคราะห์วิจารณ์

2. นักเรียนอ่านการ์ตูนเรื่อง ภัยเอ็ดส์ ครูถามนักเรียนว่าได้รับความรู้จากเรื่องที่อ่านอย่างไร (คำตอบของนักเรียนจะมีข้อมูลที่แสดงถึงความหมายการแพร่ระบาด การป้องกัน)

ขั้นสร้างทางเลือก

3. ครูแจกกรณีตัวอย่าง เรื่องของเมาะ แต่ละคนหาคำตอบของตนเอง

- ถ้านักเรียนเป็นเมาะจะทำอย่างไร
- นักเรียนรู้สึกอย่างไรต่อเรื่องของเมาะ
- นักเรียนบอกความหมายของคำต่อไปนี้ คุมกำเนิด เลือดบวก ตรวจเลือด

ก่อนแต่งงาน เชื้อเอ็ดส์

ขั้นกำหนดและลำดับขั้นตอนการปฏิบัติ

4. แบ่งกลุ่มนักเรียน แต่ละกลุ่มรวบรวมและจัดลำดับความคิดของสมาชิกในกลุ่ม
ขั้นปฏิบัติด้วยความชื่นชม

5. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอรายงานจากกรณีตัวอย่างของเมาะ

ประเมินระหว่างปฏิบัติ

6. แต่ละกลุ่มเสนอแนวความคิดเห็นของตนเพิ่มเติม เพื่อแสดงให้เห็นถึงความ
ร้ายแรงของโรคเอ็ดส์

ปรับปรุงให้ดีขึ้นเสมอ

7. นักเรียนช่วยกันกำหนดแนวทางป้องกันโดยใช้ข้อมูลจากสาเหตุการติดโรค

ประเมินผลรวมเพื่อให้เกิดความภูมิใจ

8. นักเรียนช่วยกันสรุปว่า เอ็ดส์เป็นโรคร้ายแรง แม้จะรักษาไม่หาย แต่ก็ป้องกัน
ได้ แล้วนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน

5. สื่อการเรียนการสอน

การ์ตูน กรณีตัวอย่างเรื่องของเมาะ หนังสือพิมพ์ต่าง ๆ

6. การวัดผลประเมินผล

1. การทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
2. สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม

7. กิจกรรมเสนอแนะเพิ่มเติม

นักเรียนจัดป้ายนิเทศเรื่องโรคเอดส์

8. ข้อควรแก้ไข

แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ให้นักเรียนใส่เครื่องหมาย ✓ หรือ X หน้าข้อความต่อไปนี้

1. เอดส์เกิดจากเชื้อไวรัสชนิดหนึ่ง
2. เด็กๆ จะไม่เป็นโรคเอดส์
3. ผู้มีสุขภาพแข็งแรง แสดงว่าไม่ติดเชื้อเอดส์
4. ผู้ที่ได้รับเชื้อเอดส์เข้าสู่ร่างกายแล้ว จะแสดงอาการทันที
5. ยุงไม่เป็นพาหะในการนำเชื้อเอดส์
6. โรคเอดส์หมายถึงภูมิคุ้มกันในร่างกายบกพร่อง
7. ก่อนแต่งงานไม่จำเป็นต้องตรวจเลือดก็ได้
8. การตรวจเลือดเท่านั้นที่จะแสดงให้เห็นว่าติดเชื้อเอดส์
9. ยาสมุนไพรรักษาโรคเอดส์ให้หายได้
10. โรคเอดส์ติดต่อได้ทางเลือด เพศสัมพันธ์กับผู้ที่มีเชื้อเอดส์ และทารกในครรภ์มารดาที่มีเชื้อเอดส์

เรื่องของเมาะ

เมาะไม่รู้ว่ชาติกำเนิดของเมาะเป็นมาอย่างไร พ่อแม่คือใคร เป็นไทยแท้ๆ บนพื้นราบหรือไทยภูเขา ที่ใครๆ พูดยันว่า พ่อแม่รักถูกมั่นดวงตานัน ถ้าเมาะเถียงได้เมาะจะเถียงว่า ทำไมแม่ของเมาะ (หรืออาจจะเป็นพ่อก็ได้ละ) จึงควักดวงตาของตัวเองมาวางทิ้งไว้ที่กองขยะไกลๆ กับวัดแห่งหนึ่งที่จังหวัดเชียงใหม่เล่า ขณะนั้นเมาะอายุแค่ 2-3 เดือน

บังเอิญแท้ๆ ที่คุณยายจนๆ แก่ๆ คนหนึ่งมาพบเมาะเข้า คุณยายคงสงสารเมาะมาก เก็บเมาะไปเลี้ยงไว้ราว 1 เดือน คุณยายก็คงรับภาระต่อไปอีกไม่ไหว เพราะสังขารไม่อำนวยลำพังคุณยายเองก็คงแก่แล้ว จะต้องมาอดตาหลับขับตานอน เพราะเมาะร้องกวนหรือต้องตื่นมาให้หมยามดึกอีกฐานะคุณยายก็คงจะย่ำแย่อยู่ด้วย มิฉะนั้นคงไม่เดินแถวกองขยะจนได้พบเมาะเข้า คุณยายจึงตัดสินใจพาเมาะไปหาตำรวจ คุณตำรวจก็จัดการตามกระบวนการของบ้านเมือง คือ พาเมาะไปมอบไว้กับสถานสงเคราะห์เด็กกำพร้าสถานที่แห่งนั้นจึงเป็นบ้านที่สองของเมาะ

ชีวิตเมาะนี้ข้างเกิดจากความบังเอิญเสียจริงๆ เมาะบังเอิญเกิดมาโดยที่พ่อแม่ไม่ประสงค์จะให้เกิด เมาะอยากจะทำอะไรพ่อแม่จะว่า ทำไมหนอมมาถึงยุคไฮเทคแล้ว ถ้าไม่ อยากให้เมาะเกิดทำไมไม่ฟังคุณมีชัย นี่ถ้าคุณยายไม่บังเอิญมาพบเข้า ตอนเมาะตื่น กระแฉ่วๆ อยู่ที่กองขยะ เมาะก็คงถูกหมาคาบไปทิ้งเล่นเสียแล้ว ที่จริงถ้าหมามาเจอเมาะก่อนหน้าคุณยายเมาะก็คงสบายไปแล้วไม่ต้องทนทุกข์ทรมานจนถึงวันนี้

จะเป็นโชคของเมาะอยู่บ้างหรืออย่างไรก็ไม่รู้ ขณะที่เมาะอยู่ที่บ้านที่สองนี้ บังเอิญให้หัวเมียชาวฝรั่งเศสคนหนึ่งได้มาท่องเที่ยวที่จังหวัดเชียงใหม่กับไกด์ เขาพากันมาเยี่ยมบ้านที่เมาะอยู่ หัวเมียคนนี้ตั้งใจอยากจะได้เด็กไทยไปเลี้ยงเป็นลูกบุญธรรม เขาทั้งคู่คงถูกชะตาเมาะ ขณะนั้นเมาะก็ไม่ค่อยจะสบายเท่าใดหรอก แต่หัวเมียคู่นี้บอกว่าถึงเมาะจะไม่สมบูรณ์ก็ไม่เป็นไร ถ้าเมาะไม่มีเชื้อเอคส์เป็นไซได้ ในที่สุดเขาก็ตัดสินใจ เมาะโชคดีไหมละได้พ่อแม่ใหม่ที่เขาคงต้องการเมาะแล้ว

ทั้งพ่อและแม่ใหม่พาเมาะมาตรวจโรคที่โรงพยาบาลพญาไท กรุงเทพฯ ตอนนั้นเมาะเป็นโรคท้องเสียอยู่ คุณไกด์ที่พาพ่อแม่เมาะมาที่โรงพยาบาลบอกว่า เขาไม่แน่ใจว่าทางโรงพยาบาลได้ตรวจเลือดเมาะเพื่อหาเชื้อเอคส์ด้วยหรือไม่ แต่ผลการตรวจทุกอย่างปรากฏว่าปกติ

หลังจากนี้ทั้งพ่อและแม่ก็เริ่มกระบวนการรับบุตรบุญธรรมตามกฎหมายไทย ซึ่งกินเวลาราว 2 เดือน เมื่อเรียบร้อยเมื่อก็ได้ขึ้นเครื่องบินไปประเทศฝรั่งเศสกับพ่อและแม่มานั้นเมื่อก่อนอายุได้ราว 9 เดือน แม่เข้าใจว่า แม่คงมีสัญชาติฝรั่งเศสเรียบร้อยแล้ว คุณซีแม่โชคดีกว่าเด็กอื่นอีกไม่รู้เท่าไรต่อไปนี่แม่ก็จะเป็นปารีเซียนเต็มตัว

เมื่อแม่ไปอยู่บ้านที่สามที่ประเทศฝรั่งเศสได้สักระยะหนึ่ง พ่อคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมใหม่พ่อและแม่พาแม่ไปตรวจเลือดอีกครั้งหนึ่ง ผลการตรวจเลือดครั้งนี้ทำให้พ่อและแม่ต้องร้องไห้ หมอบอกว่า ผลเลือดของแม่เป็นบวก

แน่นอนที่สุดจะมีพ่อแม่บุญธรรมที่ไหน จะรับเลี้ยงดูถูกซึ่งเป็นเอดส์ ไม่ใช่ความผิดของพ่อแม่สักนิดเดียว แม้ว่าทั้งพ่อและแม่เริ่มผูกพันรักใคร่ในตัวแม่อยู่มากแล้ว ก็จำใจต้องทำเรื่องขอคืนแม่กลับสู่ประเทศไทยอีกวาระหนึ่ง นานาถนนักชีวิตแม่ ดูท่าจะไปได้สวยอยู่แล้วเชียว

เดือนตุลาคม 2533 แม่ก็ได้มาอยู่บ้านที่สี่ คือ โรงพยาบาลบาราศนราคร จังหวัดนนทบุรี ระยะแรกที่แม่อยู่ที่นี่ คณะคุณหมอก็ยังมีความหวังว่า การตรวจเลือดครั้งต่อไปเมื่อแม่อายุ 18 เดือน ผลจะออกมาเป็นลบคือเป็นปกติ เพราะในทางการแพทย์ เด็กๆที่เกิดจากแม่ที่มีเชื้อเอดส์นั้น จะมีโอกาสสูงถึงร้อยละ 60 หรือ 70 ที่จะไม่เป็นเอดส์ แต่ต้องรอจนกว่าเด็กจะอายุได้ 15 เดือน หรือ 18 เดือนเสียก่อน ความหวังของคุณหมอรวมทั้งของพ่อแม่แม่เองด้วย ก็ต้องสลายไปในเดือน มิถุนายน 2534 เมื่อผลการตรวจเลือดยิ่งแย่ง คุณหมอใหญ่ของโรงพยาบาลบาราศนราคร บอกว่าเด็กเล็กๆ ที่มีเชื้อเอดส์นั้นจะอาการแย่งอย่างรวดเร็ว เมื่อเทียบกับผู้ใหญ่ อาการของแม่ก็เข้าเกณฑ์ข้อนี้ คุณหมอว่าเด็กขนาดนี้จะมีชีวิตอยู่ได้โดยเฉลี่ยประมาณ 2 ปี แต่สำหรับกรณีของแม่อาจมีผิดแผกไปจากทั่วๆ ไป เพราะว่าขณะนี้แม่อายุได้ 18 เดือนแล้ว แต่ยังไม่ปรากฏอาการของเอดส์ชัดเจน แม่คงต้องทนทรมานไปนานกว่าคนอื่น ๆ ก็เป็นไปได้

แม่มาอยู่บ้านที่สี่ได้สองเดือนแล้ว พ่อกับแม่ฝรั่งเศสก็ยังคงรับภาระค่ารักษาพยาบาลแม่อยู่และจะรับผิดชอบตลอดไป พ่อกับแม่ส่งเงินมาเป็นระยะๆ

คุณโกด์ก็แสนดีมาเยี่ยมแม่บ่อยๆ และยังพาแม่ไปเที่ยวบ้านพักค้างคืนอยู่ด้วย เป็นครั้งคราวคุณโกด์บอกว่า ไม่กลัวติดเอดส์หรอก เพราะว่าเอดส์ไม่ได้ติดกันได้โดยง่าย และคนในครอบครัวคุณโกด์ก็ไม่กลัว อุ้มชูเล่นหัวกับแม่ดี คุณโกด์บอกว่า พ่อแม่ฝรั่งเศส

ของเมาะจะมาเยี่ยมเมาะเดือนนี้แหละ เมาะดีใจจริงๆ แต่เมาะคิดว่า เมาะคงไม่มีโอกาส
ได้ขึ้นเครื่องบินกลับไปด้วยอีกแล้ว

อย่างนี้กระมังหนอ ที่เขาว่า บุญมีแต่กรรมบัง เมาะขอจบคำรำพันชีวิตเศร้าของ
เมาะแต่เพียงแค่นี้ เมาะคงจะไม่มีชีวิตอยู่อีกสักเท่าไร แต่ยิ่งเร็วเท่าไรก็ยิ่งดี *Lepus tot
sera le micusx* ฮั่นแน่! เมาะขอจบลงด้วยภาษาฝรั่งเศสชะหน่อย

ตัวอย่างแผนการสอนระดับบทเรียน

วิชา คณิตศาสตร์ ค 101 เรื่อง พื้นที่ ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 เวลา 1 คาบ

จุดประสงค์ปลายทาง

1. นักเรียนสามารถหาพื้นที่ของรูปสี่เหลี่ยมมุมฉากที่กำหนดให้ได้
2. นักเรียนสามารถแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่ได้

จุดประสงค์นำทาง

1. นักเรียนสามารถบอกลักษณะของสี่เหลี่ยมมุมฉากได้
2. นักเรียนสามารถบอกหน่วยของการวัดพื้นที่ได้
3. นักเรียนสามารถบอกสูตรการหาพื้นที่ของสี่เหลี่ยมมุมฉากได้
4. นักเรียนสามารถหาพื้นที่ของรูปสี่เหลี่ยมมุมฉากที่กำหนดได้

สาระสำคัญ

สี่เหลี่ยมมุมฉาก หมายถึง รูปสี่เหลี่ยมที่มีมุมทุกมุมเป็นมุมฉาก ได้แก่ สี่เหลี่ยมจัตุรัส สี่เหลี่ยมผืนผ้า

สูตร พื้นที่รูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก ด้านกว้าง \times ด้านยาว

หน่วยในการวัดพื้นที่มี ตารางเซนติเมตร ตารางเมตร ตารางกิโลเมตร ฯลฯ

หน่วยวัดพื้นที่มาตรฐานไทย

$$1 \text{ ไร่} = 4 \text{ งาน}$$

$$1 \text{ งาน} = 100 \text{ ตารางวา}$$

$$1 \text{ ไร่} = 400 \text{ ตารางวา}$$

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

ครูแจกใบงานที่ 1 ให้นักเรียนทำกิจกรรมตามใบงาน

ครูให้นักเรียนตอบคำถาม ถ้านายดำมีที่ดิน 2 แปลง เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า 1 แปลง และเป็นรูปสี่เหลี่ยมคางหมู 1 แปลง ต้องการยกที่ดินให้ลูกชาย 2 คน โดยให้คนโตได้รับที่ดินแปลงใหญ่ ส่วนคนเล็กให้ได้รับที่ดินแปลงเล็ก ทำอย่างไรนายดำจึงจะสามารถยกที่ดินให้กับลูกชายได้ถูกต้อง

2. ขั้นตอนการสอน

2.1 ทบทวนความรู้เดิม

ครูให้นักเรียนบอกหน่วยการวัดความยาวที่รู้จักมาคนละ 1 หน่วย

ครูให้นักเรียนวัดความกว้าง และความยาวของโต๊ะเรียนของตนเองและหาพื้นที่ของโต๊ะตนเอง และบอกวิธีการหาพื้นที่ของโต๊ะ

2.2 ขั้นตอนการสอน

ครูแจกใบงานที่ 2 ให้นักเรียนทำกิจกรรมตามใบงาน

ครูให้ตัวแทนของนักเรียนสรุปลักษณะของสี่เหลี่ยมมุมฉาก และวิธีการหาพื้นที่ของสี่เหลี่ยมมุมฉาก

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปนิยามของรูปสี่เหลี่ยมมุมฉากและสูตรการหาพื้นที่

2.3 ขั้นสรุป

ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด

สื่อ อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน

1. ไม้บรรทัด หรือไม้เมตร

2. แบบเรียน

3. ใบงานที่ 1 และ 2

การประเมินผล

1. ทดสอบก่อนเรียน

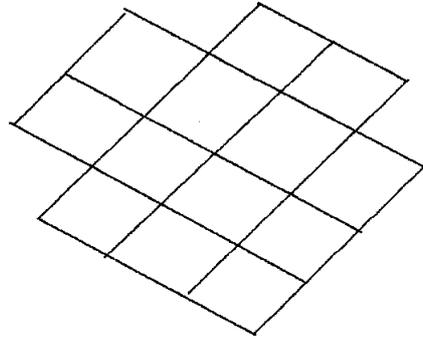
2. ทดสอบหลังเรียน

3. ตรวจสอบแบบฝึกหัด

4. สังเกตจากการซักถาม

ใบงานที่ 1

ช่วยนับหน่วยจ๊ะ

ในรูปนี้มีสี่เหลี่ยมจัตุรัสทั้งสิ้นกี่รูป

ใบงานที่ 2

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. ในบริเวณห้องมีสิ่งใดที่เป็นรูปสี่เหลี่ยมบ้าง
2. รูปสี่เหลี่ยมที่เห็นรูปใดบ้างที่มีมุมทั้ง 4 เป็นมุมฉาก
3. ให้นักเรียนสรุปลักษณะของรูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก

ให้นักเรียนตอบคำถามเกี่ยวกับพื้นที่ต่อไปนี้

1. พื้นที่ของห้องเรียนเป็นเท่าใด
2. รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสที่มีด้านยาว 4 เซนติเมตร จะมีพื้นที่เท่าใด
3. สี่เหลี่ยมผืนผ้าที่มีด้านยาว 4 เมตร ด้านกว้าง ยาว 3 เมตร มีพื้นที่เท่าใด
4. ที่ดินรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง 10 วา ยาว 12 วา มีพื้นที่เท่าใด
5. เขียวมีที่ดินอยู่ 1 ไร่ 2 งาน 20 ตารางวา เขียวมีที่ดินทั้งหมดกี่ตารางวา

แบบทดสอบเรื่องพื้นที่

- ที่ดินแปลงหนึ่งมีรูปร่างและขนาดดังรูปมีพื้นที่เท่าใด
 - 16.2 ตารางวา
 - 17.7 ตารางวา
 - 19.2 ตารางวา
 - 35.4 ตารางวา
- สนามหญ้ารูปร่างสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง 21 เมตร ยาว 35 เมตร ทำถนนผ่านสนามทั้งสองด้าน (ดังรูป) ถ้าถนนกว้าง 2 เมตร จะเหลือที่เป็นสนามหญ้าอีกเท่าไร
 - 735 ตารางเมตร
 - 693 ตารางเมตร
 - 675 ตารางเมตร
 - 627 ตารางเมตร
- พื้นที่รั้วของบ้านหลังหนึ่งมีขนาด 3.2 เมตร 2.8 เมตร ต้องการปูพื้นด้วยกระเบื้องที่มีขนาด 20 เซนติเมตร 20 เซนติเมตร จะต้องใช้กระเบื้องอย่างน้อยที่สุดกี่แผ่น
 - 224 แผ่น
 - 223.5 แผ่น
 - 200 แผ่น
 - 203 แผ่น

ในการเขียนแผนการสอนทั้ง 3 ระดับ ที่ว่าด้วยระดับรายวิชา ระดับหน่วย และระดับบทเรียนนั้น นอกจากจะต้องอาศัยข้อมูลต่างๆ ที่ว่าด้วยเรื่อง การวิเคราะห์เนื้อหา ความคิดรวบยอด จุดประสงค์ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และแบบวัดผลประเมินผลแล้ว ซึ่งข้อมูลต่างๆ ก่อนที่จะได้มานั้น ก็ต้องมีการศึกษาสิ่งอื่นๆ เพิ่มเติม นอกเหนือจากที่กล่าวมา เพื่อให้ได้แผนการสอนที่ดีมีดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตร
2. ศึกษาคู่มือครู
3. ศึกษาแผนการสอน
4. ศึกษาหนังสือเรียน
5. ศึกษาหนังสือประกอบการเรียนและแบบฝึกหัด
6. ศึกษาสื่อการเรียนการสอนอื่นๆ
7. ศึกษาวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

สำหรับการศึกษาในข้อที่ 2 - ข้อที่ 6 อาจเรียกรวมๆ กันได้ว่า เป็นการศึกษาเอกสารหลักสูตรอื่นๆ ก็ได้

การเขียนแผนการสอนโดยอิงวิธีระบบ

การเขียนแผนการสอนโดยอิงวิธีระบบ หมายถึง การนำวิธีระบบ (System approach) หรือทฤษฎีระบบ (System theory) มาประยุกต์ใช้ในการเขียนแผนการสอน วิธีระบบหรือทฤษฎีระบบที่ว่านี้จะประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ด้วยกัน 2 แบบ แบบแรกมี 3 ขั้นตอน และแบบที่สองมี 5 ขั้นตอน (สมบูรณ์)

วิธีระบบแบบแรกมีอยู่ 3 ขั้นตอนคือ

1. ตัวป้อนหรือปัจจัยนำเข้า (Input)
2. กระบวนการ (Process)
3. ผลลัพธ์หรือผลผลิต (Output)

วิธีระบบแบบที่สอง มีอยู่ 5 ขั้นตอนคือ

1. ตัวป้อนหรือปัจจัยนำเข้า (Input)
2. กระบวนการ (Process)

3. ผลลัพธ์หรือผลผลิต (Output)
4. การควบคุม (Control)
5. ผลย้อนกลับ (Feedback)

การเขียนแผนการสอนโดยนำวิธีระบบที่ประกอบด้วย ตัวบั่นหรือปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ มาใช้นั้น ส่วนใหญ่แล้วจะต้องออกแบบรูปแบบระบบการเรียน การสอนก่อน หลังจากนั้นก็จะเขียนเป็นแผนการสอนระดับบทเรียนออกมา โดยใช้ขั้นตอน ต่างๆ ของวิธีระบบ ที่แสดงไว้ในรูปแบบระบบการเรียนการสอนที่ได้ออกแบบไว้ ตัวอย่าง ของการเขียนแผนการสอนระดับบทเรียน โดยอิงวิธีระบบ มีดังนี้คือ

ตัวอย่างการเขียนแผนการสอนระดับบทเรียนโดยอิงวิถีระบบ

วิธีการเขียนจุดประสงค์

ในเรื่องการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นจุดประสงค์ที่ตั้งขึ้นเพื่อมุ่งหวังให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ตามที่ตั้งไว้ เรียกได้ว่าเป็นสถานการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้น หลังจากที่ผู้เรียนเรียนบทเรียนหรือเนื้อหาสาระต่างๆ ไปแล้ว ได้แก่ ความรู้ เจตคติ หรือ ค่านิยม ตลอดจนทักษะ

คำว่า จุดประสงค์ ในบางครั้งจะนิยมเขียนว่า วัตถุประสงค์ ซึ่งถ้าดูจากคำภาษาอังกฤษแล้ว จะเขียนแตกต่างกัน คำว่าจุดประสงค์ ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Objective ส่วนคำว่า วัตถุประสงค์ ภาษาอังกฤษจะใช้คำว่า Purpose ในทำนองเดียวกัน คำว่า เป้าหมาย ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Goal และคำว่า เป้าประสงค์ ภาษาอังกฤษจะใช้คำว่า Aim ซึ่งคำว่า เป้าหมายจะมีขอบข่ายที่รวมทั้งเป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ และจุดประสงค์ ส่วนคำว่า วัตถุประสงค์ จะมองว่าเป็นหน่วยที่ใหญ่กว่าคำว่า จุดประสงค์ เรามักจะนิยมใช้แทนกัน ระหว่างคำว่า วัตถุประสงค์ และจุดประสงค์ เช่น

วัตถุประสงค์หรือจุดประสงค์ในการพัฒนาหลักสูตร

วัตถุประสงค์หรือจุดประสงค์การเรียนการสอน

วัตถุประสงค์หรือจุดประสงค์ระดับหลักสูตร

วัตถุประสงค์หรือจุดประสงค์ระดับวิชา

วัตถุประสงค์หรือจุดประสงค์ระดับบทเรียน

การจำแนกหมวดหมู่ของวัตถุประสงค์หรือจุดประสงค์ทางการศึกษา

หลักการกำหนดจุดประสงค์ในแผนการสอนมีหลักดังนี้คือ

1. ต้องเขียนจุดประสงค์ให้เป็นเชิงพฤติกรรมที่สมบูรณ์แบบ คือต้องมีทั้งพฤติกรรม เจือปน และเกณฑ์ เช่น

เมื่อเรียนเรื่องการรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชนแล้ว นักเรียนสามารถอธิบาย ความหมายของสิ่งแวดล้อมในชุมชน พร้อมยกตัวอย่างจากสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน มาอย่างน้อย 1 ตัวอย่าง

2. ต้องเขียนจุดประสงค์ให้ตรงกับความคิดรวบยอดหรือสาระสำคัญ การเขียน ความคิดรวบยอดจะนิยมเขียนเป็นข้อๆ ดังนั้นจำนวนข้อของจุดประสงค์ที่เขียน ควรจะ เขียนอย่างน้อยให้เท่ากับจำนวนข้อของความคิดรวบยอด

3. การกำหนดเกณฑ์ในการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมส่วนใหญ่อาจจะกำหนดออกมาในรูปของ ร้อยละ อัตราส่วน ปริมาณ และถ้อยคำ เช่น

1. กำหนดแบบทดสอบให้ถูกต้องอย่างน้อย 50% ข้อนี้เป็นการกำหนดออกมาในรูปของร้อยละ

2. ตอบคำถามได้ถูกต้อง 8 ข้อจาก 10 ข้อ ข้อนี้เป็นการกำหนดออกมาในรูปของอัตราส่วน

3. ตอบคำถามได้ถูกต้อง 6 ข้อ และสามารถเขียนบรรยายได้หนึ่งหน้ากระดาษ พูลสแก๊ป ข้อนี้เป็นการกำหนดออกมาในรูปของปริมาณ

4. สำหรับการกำหนดออกมาในรูปของถ้อยคำ มักจะมีคำว่าทั้งหมด ทั้งหลาย ทุกอย่าง และทุกประการ

4. การเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ควรเขียนออกมาในรูปแบบที่ผู้เรียนเป็นประธานของประโยค ไม่ใช่ผู้สอนเป็นประธาน

5. พฤติกรรมของผู้เรียนที่ถูกกำหนดให้มีในจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มักนิยมกำหนดพฤติกรรมที่อยู่ใกล้ ๆ ตัวไม่ใช่ไกลตัว และจะต้องเป็นการกระทำที่วัดหรือสังเกตได้

จุดประสงค์เขียนจากอะไร

ในการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมหรือจุดประสงค์การเรียนรู้โดยทั่วๆ ไปนั้น ผู้สอนมักจะนิยมเขียนจุดประสงค์จากเนื้อหาในบทเรียน อาจจะเป็นเพราะเขียนง่ายกว่า การเขียนจุดประสงค์จากอย่างอื่น ๆ อันที่จริงแล้วการเขียนจุดประสงค์จะมีอยู่ด้วยกัน 3 รูปแบบคือ

1. การเขียนจุดประสงค์จากความคิดรวบยอด

2. การเขียนจุดประสงค์จากหลักการ

3. การเขียนจุดประสงค์จากเนื้อหาในบทเรียน

ตัวอย่างการเขียนจุดประสงค์จากความคิดรวบยอด

ความคิดรวบยอด วิชาภาษาไทย

มารยาทในการฟังการพูดเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคน

จุดประสงค์

1. นักเรียนสามารถนั่งเงียบๆ ฟังคนอื่นพูดได้อย่างน้อย 3 นาที

2. นักเรียนสามารถพูดได้ตามเวลาและสถานที่ที่กำหนดให้
ความคิดรวบยอด วิชาวิทยาศาสตร์

พืชผักสวนครัวมีหลายชนิดแตกต่างกัน

จุดประสงค์

1. นักเรียนสามารถบอกชื่อผักได้อย่างน้อย 3 ชนิด

2. นักเรียนสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างของพืชแต่ละชนิดได้

ความคิดรวบยอด วิชาสังคมศึกษา

การช่วยเหลือครอบครัวเป็นหน้าที่ของสมาชิกทุกคน

จุดประสงค์

1. นักเรียนสามารถช่วยทำงานภายในบ้านตามอาชีพของผู้ปกครองได้

2. นักเรียนสามารถช่วยผู้ปกครองหยิบของ ทำความสะอาดบ้านได้

3. นักเรียนสามารถประดิษฐ์ของเล่นของใช้จากเศษวัสดุได้

ตัวอย่างการเขียนจุดประสงค์จากหลักการ

หลักการ พ่อแม่เป็นผู้มีพระคุณต่อเรา ฉะนั้นเราจึงต้องเลี้ยงดูท่านตอบแทนท่าน

เมื่อท่านแก่เฒ่าหรือช่วยเหลือตนเองไม่ได้

จุดประสงค์

1. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างพระคุณของพ่อแม่ที่ดีต่อลูกได้

2. นักเรียนสามารถบอกวิธีการตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ได้

3. นักเรียนสามารถแสดงวิธีการปรนนิบัติพ่อแม่ได้

4. นักเรียนสามารถเขียนบรรยายพระคุณของพ่อแม่ได้

หลักการ เมื่อนำจำนวนสองจำนวนมาเปรียบเทียบกัน อาจมีค่าเท่ากันหรือไม่

เท่ากันก็ได้

จุดประสงค์

1. นักเรียนสามารถเขียนเลข 2 จำนวนได้

2. นักเรียนสามารถบอกได้ว่าเลข 2 จำนวนนั้นๆ มีค่าเท่ากันหรือไม่เท่ากัน

3. นักเรียนสามารถแสดงค่าของตัวเลขที่มีค่าไม่เท่ากันได้ว่าต่างกันอย่างไร (ชาญ

ัญพิทยากุล, 2524 : 56-57)

สำหรับการเขียนจุดประสงค์จากเนื้อหาในบทเรียน มักนิยมเขียนออกมาในรูป
จุดประสงค์ปลายทาง และจุดประสงค์นำทาง

ตัวอย่างการเขียนจุดประสงค์จากเนื้อหาในบทเรียน

วิชาการงานและอาชีพ เรื่อง แก่งส้มผักรวม

จุดประสงค์ปลายทาง

1. นักเรียนมีความเข้าใจการทำแก่งส้มผักรวม

จุดประสงค์นำทาง

1. นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของคำว่าแก่งส้มผักรวมได้
2. นักเรียนสามารถเลือกผักชนิดต่างๆ เพื่อที่จะนำมาทำแก่งส้มผักรวมได้

วิชาภาษาไทย เรื่องการอ่านออกเสียงควบกล้ำ

จุดประสงค์ปลายทาง

1. นักเรียนเกิดความซาบซึ้งและรักการอ่านออกเสียงควบกล้ำ

จุดประสงค์นำทาง

1. นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของคำควบกล้ำได้
2. นักเรียนสามารถอ่านออกเสียงคำควบกล้ำตามแบบฝึกหัดได้ถูกต้อง
3. นักเรียนสามารถบอกผลดีของการอ่านออกเสียงควบกล้ำที่ถูกต้องได้

วิชาภาษาฝรั่งเศส เรื่องเพลงภาษาฝรั่งเศส

จุดประสงค์ปลายทาง

1. นักเรียนสามารถร้องเพลงภาษาฝรั่งเศสได้ 1 เพลง

จุดประสงค์นำทาง

1. นักเรียนสามารถแปลศัพท์และสำนวนในเพลงได้
2. นักเรียนสามารถรู้จักจังหวะและทำนองเพลง
3. นักเรียนสามารถออกเสียงได้ถูกต้อง

วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องหลักการทางวิทยาศาสตร์

จุดประสงค์ปลายทาง

1. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจหลักการทางวิทยาศาสตร์

จุดประสงค์นำทาง

1. นักเรียนสามารถอธิบายหลักการทางวิทยาศาสตร์ด้วยคำพูดของตนเองได้
2. นักเรียนสามารถระบุตัวอย่างของหลักการทางวิทยาศาสตร์ได้
3. นักเรียนสามารถเขียนสมมติฐานที่ขึ้นอยู่กับหลักการทางวิทยาศาสตร์ได้
4. นักเรียนสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างหลักการทางวิทยาศาสตร์

2 ข้อได้

5. นักเรียนสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของหลักการทางวิทยาศาสตร์ 2 ข้อที่กำหนดให้ได้

วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องเซลล์พืช

จุดประสงค์ปลายทาง

1. นักเรียนมีความเข้าใจในเรื่องเซลล์พืช

จุดประสงค์นำทาง

1. นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของคำว่าเซลล์พืชได้
2. นักเรียนสามารถชี้บ่งส่วนประกอบของเซลล์พืชได้

วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องสิ่งมีชีวิต

จุดประสงค์ปลายทาง

1. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งมีชีวิต

จุดประสงค์นำทาง

1. นักเรียนสามารถบอกความหมายของคำว่าสิ่งมีชีวิตได้
2. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตได้อย่างน้อย 2 ชนิด
3. นักเรียนสามารถอธิบายความแตกต่างของสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิตได้
4. นักเรียนสามารถเปรียบเทียบสิ่งมีชีวิตแต่ละชนิดได้

วิชาสุขศึกษา เรื่องโรคเอดส์

จุดประสงค์ปลายทาง

1. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์

จุดประสงค์นำทาง

1. นักเรียนสามารถบอกความสำคัญที่ต้องเรียนรู้เรื่องโรคเอดส์ได้

2. นักเรียนสามารถบอกความหมายของโรคเอดส์ได้ถูกต้อง
3. นักเรียนสามารถบอกสาเหตุการติดเชื้อเอดส์ได้
4. นักเรียนสามารถวิเคราะห์และสรุปเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับโรคเอดส์ได้

สำหรับจุดประสงค์ปลายทาง เป็นจุดประสงค์ที่จะบอกให้รู้ว่าเมื่อผู้เรียนเรียนจบบทเรียนนั้นๆ แล้ว จะเกิดพฤติกรรมใดๆ กับผู้เรียน ส่วนใหญ่จะเขียนเป็นจุดประสงค์ไว้กว้างๆ

สำหรับจุดประสงค์นำทาง เป็นจุดประสงค์ที่ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ย่อยๆ และนำความรู้ย่อยๆ เหล่านั้นมารวมกัน จึงจะทำให้ผู้เรียนมีความสามารถที่จะเกิดการเรียนรู้ได้ตามจุดประสงค์ปลายทางที่ได้กำหนดไว้นั่นเอง

ในการเขียนจุดประสงค์ปลายทางและนำทางนั้น พฤติกรรมที่คาดหวังว่าจะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนมีอยู่ 3 ประการคือ

1. พฤติกรรมที่คาดหวังด้านสติปัญญา ความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความจำ ที่เรียกว่า พุทธิพิสัย
2. พฤติกรรมที่คาดหวังด้านอารมณ์ ทัศนคติ ค่านิยม ที่เรียกว่า จิตพิสัย
3. พฤติกรรมที่คาดหวังด้านการปฏิบัติหรือการกระทำ ที่เรียกว่า ทักษะพิสัย

รูปแบบแผนการสอน

รูปแบบแผนการสอนในที่นี้ อาจจะใช้เรียกได้อีกชื่อหนึ่งว่า รูปแบบบันทึกการสอน รูปแบบแผนการสอนหรือบันทึกการสอน มีอยู่ด้วยกันเพียง 2-3 รูปแบบ ซึ่งการใช้รูปแบบแผนการสอนจะแตกต่างกันบ้างเล็กน้อยเพื่อความเหมาะสมกับระดับชั้นที่สอน ในระดับอนุบาลศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา รูปแบบแผนการสอนหรือบันทึกการสอนมีอยู่ด้วยกัน 3 รูปแบบคือ

1. รูปแบบแบบเรียงหัวข้อหรือความเรียง
2. รูปแบบแบบตาราง
3. รูปแบบแบบกิ่งเรียงหัวข้อและกิ่งตาราง

ตัวอย่างรูปแบบแผนการสอนหรือบันทึกการสอนแบบเรียงหัวข้อหรือความเรียง

บันทึกการสอน

วิชา.....ชั้น.....เวลา.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ความคิดรวบยอด.....

จุดประสงค์.....

1.....

2.....

3.....

4.....

เนื้อหา.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นนำ

1.....

2.....

3.....

ขั้นสอน (ปฏิบัติ)

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

6.....

7.....

ขั้นสรุป

- 1.....
- 2.....
- 3.....

สื่อการเรียนการสอน

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

วัดผลประเมินผล

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

แผนการสอนกลุ่มวิชา.....ชั้น.....

หน่วยที่.....เรื่อง.....เวลา.....คาบ วันที่.....

ความคิดรวบยอด.....

คุณสมบัติที่ต้องการเน้น

- 1.....
- 2.....

เนื้อหา

.....

กิจกรรมการเรียนการสอน

- 1. **ขั้นนำ**
 - 1.1.....
 - 1.2.....
 - 1.3.....
- 2. **ขั้นสอน**
 - 2.1.....
 - 2.2.....

3. ขั้นสรุป

3.1.....

3.2.....

4. ขั้นวัดผล

4.1.....

4.2.....

สื่อการเรียนรู้

1.....

2.....

แผนการสอนที่.....

เรื่อง.....เวลา..... คาบ

สาระสำคัญ.....

จุดประสงค์การเรียนรู้.....

กิจกรรมการเรียนการสอน.....

สื่อและอุปกรณ์.....

การวัดผลประเมินผล.....

กิจกรรมเสนอแนะ.....

หมายเหตุ (บันทึกผล).....

ใบงาน/ใบความรู้.....

ตัวอย่างรูปแบบแผนการสอนหรือบันทึกการสอนแบบตาราง

วัน เดือน ปี ชั้น วิชา เวลา	ความคิ รวบยอด	จุดประสงค์	เนื้อหา	กิจกรรมการเรียน	สื่อการเรียน	วิธีวัดผล	หมายเหตุ

ตัวอย่างรูปแบบแผนการสอนหรือบันทึกการสอนแบบกิ่งเรียงหัวข้อกิ่งตาราง

แผนการสอนวิชา..... ชั้น.....

หน่วยที่..... วันที่..... เวลา..... คาบ.....

เรื่อง

ความคิดรวบยอด.....

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

วัตถุประสงค์

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน	สื่อการเรียนรู้การสอน	วัดผลประเมินผล

ตัวอย่างรูปแบบแผนการสอนหรือบันทึกการสอนแบบกิ่งเรียงหัวข้อกิ่งตาราง

แผนการสอนกลุ่มวิชา.....ชั้น.....

หน่วยที่.....เรื่อง.....เวลา.....คาบ.....

วันที่.....

ความคิดรวบยอด

คุณสมบัติที่ต้องการเน้น 1.....

2.....

จุดประสงค์ เชิงพฤติกรรม	เนื้อเรื่อง	กิจกรรมการ เรียนการสอน	สื่อการเรียน	ประเมินผล	หมายเหตุ
		1. ขั้นนำ.....			
		2. ขั้นสอน.....			
		3. ขั้นสรุป.....			
		4. ขั้นวัดผล.....			

จากตัวอย่างรูปแบบแผนการสอนหรือบันทึกการสอนทุกรูปแบบดังกล่าวข้างต้นนี้จะเห็นได้ว่ารูปแบบแผนการสอน หรือบันทึกการสอนในแต่ละรูปแบบต่างก็มีทั้งข้อดีและข้อจำกัด

ข้อดีและข้อจำกัดของรูปแบบการสอนแบบเรียงหัวข้อหรือความเรียง

ข้อดีของการเขียนรูปแบบแผนการสอนแบบเรียงหัวข้อหรือความเรียงก็คือ ผู้สอนไม่ต้องเสียเวลาตีตาราง สะดวกในการเขียน ข้อจำกัดคือ ต้องพลิกหน้ากลับไปกลับมาเมื่อต้องการจะดูความสัมพันธ์ของแต่ละข้อ เพราะบางครั้งอาจจะอยู่ในหน้าเดียวกันหรือคนละหน้าก็มี รูปแบบแผนการสอนแบบเรียงหัวข้อหรือความเรียง มักจะนิยมใช้กันในระดับอุดมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย

ข้อดีและข้อจำกัดของรูปแบบการสอนแบบตาราง

ข้อดีของการเขียนรูปแบบแผนการสอนแบบตารางก็คือ ผู้สอนมีความสะดวกในการอ่าน เพราะข้อความต่างๆ จะปรากฏอยู่ในแต่ละช่อง ทำให้มองเห็นถึงความสัมพันธ์ของแต่ละหัวข้อ ข้อจำกัดก็คือทำให้เสียเวลาในการตีตาราง และในบางครั้งในแต่ละหัวข้อจะมีความสั้นยาวไม่พอดีกัน ทำให้เปลืองเนื้อที่ รูปแบบแผนการสอนหรือบันทึกการสอนแบบตารางนี้ มักจะนิยมใช้กันในระดับอนุบาลศึกษาและประถมศึกษา

ข้อดีและข้อจำกัดของรูปแบบการสอนแบบเรียงหัวข้อและกิ่งตาราง

ข้อดีของรูปแบบแผนการสอนแบบเรียงหัวข้อและกิ่งตารางก็คือ จะมองดูว่ารูปแบบแปลกกว่าวิธีอื่น เพราะนำเอาทั้งรูปแบบที่หนึ่งและที่ 2 มารวมกัน แต่ข้อจำกัดจะมีมากกว่าข้อดีคือ ผู้สอนจะเสียเวลาเขียนทั้งความเรียงและทั้งตีตาราง และเวลาอ่านต้องคอยมองขึ้นมองลง หรือพลิกไปพลิกมา อาจทำให้ไม่สบายตา และมองไม่เห็นถึงความสัมพันธ์กันในแต่ละหัวข้อได้อย่างชัดเจน รูปแบบแผนการสอนหรือบันทึกการสอนแบบนี้ มักนิยมใช้กันในระดับอนุบาลและประถมศึกษา ตลอดจนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3)

สรุป

แผนการสอนมีความสำคัญมากสำหรับการออกแบบการสอน เพราะการมีแผนการสอนทำให้การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปได้อย่างขึ้น ทำให้ผู้สอนมีความ

มันใจมากขึ้น สามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนไปตามแผนที่ได้ออกแบบไว้ล่วงหน้าก่อนจะสอน การเขียนแผนการสอนจะทำให้ผู้สอนไม่มีปัญหาในขณะดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้การเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้ การเขียนแผนการสอนเป็นส่วนหนึ่งของการออกแบบการสอน นอกจากแผนการสอนจะมีประโยชน์ต่อตัวผู้สอน หรือผู้ออกแบบการสอนเองแล้ว แผนการสอนยังมีประโยชน์ต่อผู้ที่มาทำการสอนแทน ขณะที่ผู้สอนประจำวิชานั้นไม่มา ผู้สอนคนอื่น ๆ ก็สามารถนำแผนการสอนนั้น ๆ ไปสอนแทนได้ โดยไม่ทำให้ผู้เรียนต้องเสียเวลาเรียนในคาบนั้นไป ในแผนการสอนจะประกอบไปด้วย

1. สารระสำคัญ เป็นสารสำคัญของเนื้อหาวิชาที่ผู้สอนจะทำการสอนในเรื่องนั้นๆ
2. จุดประสงค์ เป็นสิ่งที่ผู้สอนคาดหวังว่า เรื่องที่สอนนี้นักเรียนจะได้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้าง จากการเรียนการสอน ในการเขียนจุดประสงค์จะต้องครอบคลุมพฤติกรรมของผู้เรียนทั้ง 3 ด้านคือ

- 2.1 ด้านพุทธิพิสัย วัดด้านความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

- 2.2 ด้านจิตพิสัย วัดความเข้าใจของผู้เรียน ในด้านการรับ การตอบสนอง การสร้างคุณค่า การจัดระบบคุณค่า และการสร้างลักษณะนิสัยตามคุณค่า

- 2.3 ด้านทักษะพิสัย วัดพฤติกรรมของผู้เรียน ในด้านการรับ การเตรียมพร้อม การสนองตอบสิ่งที่ซับซ้อน

ในการเขียนจุดประสงค์นอกจากจะเขียนให้ครอบคลุมพฤติกรรมทั้ง 3 ด้านดังกล่าวแล้ว ในการเขียนจุดประสงค์จะแบ่งจุดประสงค์ออกเป็น 2 แบบคือ

1. จุดประสงค์ทั่วไป เป็นจุดประสงค์ที่กำหนดขึ้นเพื่อดูพฤติกรรมของผู้เรียน การกำหนดจุดประสงค์ทั่วไปจะเขียนในลักษณะแบบกว้างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการสอนเท่านั้นเอง จุดประสงค์ทั่วไปไม่สามารถวัดพฤติกรรมของผู้เรียนได้ เช่น

- 1.1 ผู้เรียนเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบการสอน คำว่า “เข้าใจ” ไม่สามารถที่จะรู้ได้ว่านักเรียนเข้าใจอย่างไร

- 1.2 นักเรียนรู้ความหมายของการออกแบบการสอนได้ คำว่า “รู้” ไม่สามารถที่จะวัดได้ว่านักเรียนรู้อย่างไร คำกริยาที่ใช้ในการเขียนจุดประสงค์ทั่วไปเช่น รู้ เข้าใจ ทราบ เป็นต้น

2. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เป็นจุดประสงค์ที่กำหนดขึ้นเพื่อวัดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้เรียน ในการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมก็จะกำหนดให้แคบลงกว่าจุดประสงค์ทั่วไป แต่การเขียนก็ต้องให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ทั่วไป จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมสามารถวัดพฤติกรรมของผู้เรียนได้เช่น

2.1 นักเรียนสามารถบอกความหมายของการออกแบบการสอนได้ คำว่า “บอก” สามารถที่จะวัดได้ เพราะนักเรียนจะบอกให้ครูฟัง ถ้านักเรียนไม่สามารถบอกความหมายของการออกแบบการสอนได้ ก็แสดงว่านักเรียนไม่ผ่านในจุดประสงค์ข้อนั้น

2.2 นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของการออกแบบการสอนได้ คำว่า “อธิบาย” เป็นพฤติกรรมที่ผู้สอนสามารถวัดและสังเกตได้

3. เนื้อหา เป็นเนื้อหาวิชาที่ผู้สอนจะใช้สอนในคาบนั้นๆ หรือวิชานั้นๆ เป็นรายละเอียดของเนื้อหาวิชา

4. กิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนว่าการเรียนการสอนจะดำเนินไปในรูปแบบใด หรือทิศทางใดๆ

5. สื่อและอุปกรณ์ เป็นสื่อที่ผู้สอนจะต้องใช้เป็นเครื่องมือช่วยทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้มากยิ่งขึ้น ผู้สอนจะกำหนดลงไปว่าสื่อและอุปกรณ์ในเรื่องนี้จะต้องมีอะไรบ้าง

6. การวัดผลประเมินผล เป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นมากต่อการเรียนการสอน เมื่อมีการเรียนการสอนก็ต้องมีการวัดผลประเมินผล ไม่ว่าจะเป็นการวัดผลประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน เพื่อให้ทราบว่าผลการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด

7. การปรับปรุงแก้ไข เมื่อมีการวัดผลประเมินผล และเมื่อทราบการประเมินผล ก็ต้องนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การสอนครั้งต่อไปประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่าการเขียนแผนการสอนจะช่วยให้ครูสังเกตเห็นทิศทางการสอนของตัวเอง และดำเนินการสอนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีระบบเกี่ยวข้องกับแผนการสอน คือในการเขียนแผนการสอน จะเป็นจะต้องนำเอาวิธีระบบเข้ามาช่วยในแผนการสอน เพราะวิธีระบบเป็นวิธีการทั้งหมดที่จะช่วยแก้ปัญหา ในการเขียนแผนการสอนจะต้องทำเป็นระบบ ซึ่งทุกส่วนจะต้องมีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน เช่นในการเขียนแผนการสอนจะต้องมีจุดประสงค์การเรียน

การสอน ซึ่งจุดประสงค์การเรียนการสอนก็ต้องสัมพันธ์กับเนื้อหาวิชา และสื่อวัสดุ อุปกรณ์ก็ต้องให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล ก็จะต้องให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาวิชา และสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบทุกขั้นตอน ในเรื่องจุดประสงค์ เนื้อหาวิชา สื่อการเรียนการสอน ก็จัดเข้าอยู่ในเรื่องของตัวป้อน (Input) หรือปัจจัยนำเข้า การดำเนินการสอน ซึ่งจะต้องมีวิธีสอน เทคนิค ยุทธวิธี ต่างๆ ก็จัดเข้าอยู่ในเรื่องของกระบวนการ (Process) ผลการเรียนการสอนของผู้เรียนที่ปรากฏออกมา ก็จัดเข้าอยู่ในเรื่องของผลลัพธ์หรือผลผลิต ที่เรียกว่า Output ถ้าปรากฏว่าผลลัพธ์ยังไม่เป็นที่น่าพอใจหรือยังไม่บรรลุจุดประสงค์ก็ต้องมีการปรับปรุงแก้ไขในจุดที่ยังบกพร่องก็เรียกว่า ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)

สำหรับประเภทของการเขียนแผนการสอนมีอยู่ด้วยกัน 3 รูปแบบคือ (1) การเขียนแผนการสอนระดับรายวิชา (2) การเขียนแผนการสอนระดับหน่วย และ (3) การเขียนแผนการสอนระดับบทเรียนหรือรายคาบ

สำหรับรูปแบบของแผนการสอนมีอยู่ด้วยกัน 3 รูปแบบคือ (1) รูปแบบเรียงหัวข้อหรือความเรียง (2) รูปแบบตารางและ (3) รูปแบบกิ่งเรียงหัวข้อและกิ่งตาราง

จงทำกิจกรรมต่อไปนี้

1. จงอธิบายคำต่อไปนี้ พร้อมยกตัวอย่างประกอบ
 - ก. โครงการสอน
 - ข. แผนการสอน
 - ค. บันทึกการสอน
2. แผนการสอนมีความสำคัญอย่างไรต่อการออกแบบการสอน
3. วิธีการเขียนจุดประสงค์จากความคิดรวบยอด จากหลักการ และจากเนื้อหาในบทเรียน หมายถึงอะไร จงยกตัวอย่างในแต่ละวิธีการเขียนจุดประสงค์ทั้ง 3 แบบ
4. การทำแผนการสอนมีขั้นตอนและวิธีการอย่างไรบ้าง จงอธิบายจากประสบการณ์จริงที่นักศึกษาต้องกระทำจริง ปฏิบัติจากการสอนจริงๆ ในโรงเรียนของนักศึกษา

5. จงเขียนแผนการสอนระดับบทเรียนที่ใช้ทักษะกระบวนการทั้ง 9 ขั้น
ที่สมบูรณ์แบบ และสามารถนำไปใช้สอนได้จริง
6. จงเขียนแผนการสอนระดับบทเรียน โดยอิงวิธีระบบ

เอกสารอ้างอิง

- ชาญ ธีรพิทยากุล. **ประสบการณ์วิชาชีพครูประถมศึกษา : เทคนิคการเขียนแผนการสอน**
ย่อย. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์, 2524.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. **การจัดระบบและการวางแผนการสอน**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ชัยภูมิราช, 2527.
- บุญทัน อยู่ชมบุญ. **หลักการสอน**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไอเดียสโตร, 2532.
- มังกร ทองสุชาติ. **โครงสร้างของการศึกษาวิทยาศาสตร์**. (เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับ
ที่ 201 หน่วยการศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู) กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว, 2521.
- วิจัยทางการศึกษา, กอง กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. มปท. **โครงการทดลองหา
รูปแบบที่มีประสิทธิผลต่อการเรียนการสอนจริยธรรม**. กรุงเทพฯ : กระทรวง
ศึกษาธิการ.
- สังัด อุทรานันท์. **เทคนิคการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
มิตรสยาม, 2532.
- สิริวรรณ ศรีพหล. **ชุดการสอน : ระบบการสอน**. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ชัยภูมิราช, 2532.
- Bloom, Benjamin S. (ed.) **Taxonomy of Educational Objectives Book
I : Cognitive Domain**. 25 th ed. New York : Longman, 1982.
- Bower, G. H. and Hilgard E. R. **Theories of Learning**. 5 th ed. Englewood
Cliffs : Prentice - Hall, 1981.
- Bruner, Jerome s. **The Process of Education**. New York : A Vintage Book,
1960.
- Dick, Walter and Lou Carley. **The systematic Design of Instructional**.
2 nd. ed. New York : Scott Foreman, 1985.

- Gagne', Robert M. The Conditions of Learning and theory of Instruction.** 4th ed. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1985.
- Gerlach, Vernon S. and Donald P. Ely. **Teaching and Media : A systematic Approach.** Englewood Cliffs : Prentice - Hall, 1980.
- Joyce.Bruce and Marsha Wail. **Models of Teaching.** 2nd ed. London : Prentice Hall International Editions, 1980.
- Kemp, Jerrold E. **The Instructional Design Process.** New York : Harper and Row, 1985.
- Richey Rita. **The Theoretical and Conceptual Bases of Instruction Design.** New York : Nichols Publishing Company, 1986.
- Romiszowski, A.J. **Designing Insructional Systems : Decision Making in Cusse Planning and Curriculum Desing.** New York : Nichols Publishing, 1981.